



P9_TA(2023)0086

Wytyczne UE w sprawie obrońców praw człowieka

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 16 marca 2023 r. na temat wytycznych UE w sprawie obrońców praw człowieka (2021/2204(INI))

(C/2023/409)

Parlament Europejski,

- uwzględniając Kartę Narodów Zjednoczonych,
- uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka,
- uwzględniając Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych,
- uwzględniając Międzynarodowy pakt praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych,
- uwzględniając Deklarację ONZ o przynależnych jednostkom, grupom i podmiotom społecznym prawie i obowiązku propagowania i ochrony powszechnie uznanych praw człowieka oraz podstawowych wolności (deklaracja o obrońcach praw człowieka),
- uwzględniając działania specjalnej sprawozdawczynie ONZ w sprawie sytuacji obrońców praw człowieka,
- uwzględniając Traktat o Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 3 i 21,
- uwzględniając Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej,
- uwzględniając wytyczne UE dotyczące praw człowieka, a w szczególności wytyczne w sprawie obrońców praw człowieka (zwane dalej również „wytycznymi”), przyjęte w czerwcu 2004 r. i zmienione w 2008 r., drugie wytyczne dotyczące ich wdrażania, zatwierdzone w 2020 r., oraz wytyczne w sprawie dialogów dotyczących praw człowieka z krajami partnerskimi / państwami trzecimi, przyjęte w grudniu 2001 r. i zmienione w 2021 r.,
- uwzględniając Wytyczne UE dotyczące propagowania i ochrony wolności religii lub przekonań z dnia 24 czerwca 2013 r.,
- uwzględniając konkluzje Rady z dnia 23 czerwca 2014 r. z okazji 10. rocznicy przyjęcia Wytycznych UE w sprawie obrońców praw człowieka,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/947 z dnia 9 czerwca 2021 r. ustanawiające Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – Globalny Wymiar Europy, zmieniające i uchylające decyzję Parlamentu Europejskiego i Rady nr 466/2014/UE oraz uchylające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1601 i rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 480/2009 ⁽¹⁾,
- uwzględniając strategiczne ramy UE dotyczące praw człowieka i demokracji z 2012 r. oraz plan działania UE dotyczący praw człowieka i demokracji na lata 2020–2024, określone we wspólnym komunikacie Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa i Komisji z 25 marca 2020 r. (JOIN(2020)0005), przyjętym przez Radę 18 listopada 2020 r.,
- uwzględniając zestaw narzędzi Komisji z 2021 r. dotyczących podejścia opartego na prawach człowieka do partnerstw międzynarodowych, przedstawiony w dokumencie roboczym służb Komisji z dnia 30 czerwca 2021 r. pt. „Stosowanie podejścia opartego na prawach człowieka do partnerstw międzynarodowych – zaktualizowany zestaw narzędzi służących umieszczeniu posiadaczy praw w centrum unijnego Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej” (SWD(2021)0179),
- uwzględniając swoje szczegółowe wytyczne dotyczące praw człowieka oraz działań na rzecz demokracji posłów do Parlamentu Europejskiego udających się z misją do państw trzecich,

⁽¹⁾ Dz.U. L 209 z 14.6.2021, s. 1.

- uwzględniając Statut nagrody im. Sacharowa za wolność myśli, przyjęty przez Konferencję Przewodniczących 15 maja 2003 r. oraz zmieniony 14 czerwca 2006 r.,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 19 maja 2021 r. w sprawie ochrony praw człowieka i zewnętrznej polityki migracyjnej UE ⁽²⁾,
 - uwzględniając badanie Dyrekcji Generalnej ds. Analiz Parlamentarnych z dnia 24 sierpnia 2022 r. pt. „Wytyczne UE w sprawie obrońców praw człowieka – europejska ocena wdrożenia”,
 - uwzględniając Wytyczne ONZ dotyczące biznesu i praw człowieka,
 - uwzględniając wskaźnik 16.10.1 celów zrównoważonego rozwoju ONZ, który odnosi się do liczby potwierdzonych przypadków zabójstw, uprowadzeń, wymuszonych zaginięć, arbitralnych zatrzymań i tortur dziennikarzy, pracowników stowarzyszonych mediów, związkowców i obrońców praw człowieka w ciągu ostatnich 12 miesięcy,
 - uwzględniając art. 1 ust. 1 lit. e) decyzji Konferencji Przewodniczących z dnia 12 grudnia 2002 r. w sprawie procedury udzielania zgody na sporządzenie sprawozdań z własnej inicjatywy i załącznik 3 do tej decyzji,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 17 czerwca 2010 r. w sprawie strategii politycznych UE na rzecz obrońców praw człowieka ⁽³⁾,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 19 maja 2021 r. w sprawie wpływu zmiany klimatu na prawa człowieka i roli obrońców środowiska w tej kwestii ⁽⁴⁾,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 10 marca 2021 r. zawierającą zalecenia dla Komisji dotyczące należytej staranności i odpowiedzialności przedsiębiorstw ⁽⁵⁾,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 6 października 2022 r. w sprawie wyników przeprowadzonego przez Komisję przeglądu 15-punktowego planu działania w sprawie handlu i zrównoważonego rozwoju ⁽⁶⁾,
 - uwzględniając swoje zalecenie z dnia 17 lutego 2022 r. dla Rady i wiceprzewodniczącego Komisji / wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa w sprawie korupcji i praw człowieka ⁽⁷⁾,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 10 marca 2022 r. w sprawie trzeciego unijnego planu działania w sprawie równości płci ⁽⁸⁾,
 - uwzględniając swoje rezolucje przyjęte zgodnie z art. 144 Regulaminu, dotyczące łamania praw człowieka, demokracji i praworządności (znane jako rezolucje w trybie pilnym),
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 17 lutego 2022 r. w sprawie praw człowieka i demokracji na świecie oraz polityki Unii Europejskiej w tym zakresie – sprawozdanie roczne za rok 2021 ⁽⁹⁾, a także swoje wcześniejsze rezolucje w sprawie sprawozdań rocznych za lata poprzednie,
 - uwzględniając art. 54 regulaminu wewnętrznego,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych (A9-0034/2023),
- A. mając na uwadze, że deklaracja ONZ o obrońcach praw człowieka określa obrońców praw człowieka jako osoby lub grupy, które propagują, chronią lub starają się chronić i urzeczywistniać prawa człowieka i podstawowe wolności pokojowymi metodami;
- B. mając na uwadze, że obrońcy praw człowieka są niezbędnymi sojusznikami w staraniach UE na rzecz ochrony i propagowania praw człowieka, demokracji i praworządności oraz zapobiegania konfliktom na całym świecie; mając na uwadze, że w podstawowym interesie UE i jej państw członkowskich leży zatem wspieranie ich pracy i ich ochrona;

⁽²⁾ Dz.U. C 15 z 12.1.2022, s. 70.

⁽³⁾ Dz.U. C 236 E z 12.8.2011, s. 69.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 15 z 12.1.2022, s. 111.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 474 z 24.11.2021, s. 11.

⁽⁶⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2022)0354.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 342 z 6.9.2022, s. 295.

⁽⁸⁾ Dz.U. C 347 z 9.9.2022, s. 150.

⁽⁹⁾ Dz.U. C 342 z 6.9.2022, s. 191.

- C. mając na uwadze, że wytyczne, przyjęte w 2004 r. i zmienione w 2008 r., stopniowo tworzyły ramy odniesienia dla instytucji Unii, delegatur Unii, misji dyplomatycznych państw członkowskich i przywódców UE dotyczące wspierania i zapewniania poszanowania praw obrońców praw człowieka oraz ochronę obrońców praw człowieka narażonych na ataki i groźby ze strony podmiotów państwowych i niepaństwowych; mając na uwadze, że Parlament nieustannie wzywa do właściwego i skoordynowanego wdrożenia wytycznych; mając na uwadze, że państwa członkowskie, podobnie jak instytucje UE, powinny wdrożyć wytyczne, które obejmują szereg konkretnych obowiązków, takich jak regularna sprawozdawczość, koordynacja i działania wspierające obrońców praw człowieka;
- D. mając na uwadze, że konsekwentne, spójne działania UE na rzecz wspierania i ochrony obrońców praw człowieka mogą mieć znaczący wpływ, gdy misje państw członkowskich i delegatury Unii koordynują swoje działania, zwłaszcza w odniesieniu do konkretnych spraw zarówno na forach dwustronnych, jak i wielostronnych;
- E. mając na uwadze, że przyjęcie strategicznych ram dotyczących praw człowieka i demokracji z 2012 r. oraz trzech kolejnych planów działania zapewniło wizję, zasady i skuteczne środki umożliwiające wspieranie przez UE propagowania praw człowieka na świecie i wdrażanie wytycznych;
- F. mając na uwadze, że UE opracowała szeroki zestaw instrumentów wspierających obrońców praw człowieka, od narzędzi koordynacji po pomoc finansową; mając na uwadze, że Europejski Instrument na rzecz Wspierania Demokracji i Praw Człowieka (EIDHR) był wcześniej głównym instrumentem finansowym UE wykorzystywanym w celu wspierania obrońców praw człowieka, w tym zarówno przez dotacje nadzwyczajne, jak i unijny mechanizm ochrony obrońców praw człowieka, ProtectDefenders.eu; mając na uwadze, że EIDHR zastąpiono programem tematycznym dotyczącym praw człowieka i demokracji w ramach Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – „Globalny wymiar Europy” (ISWMR); mając na uwadze, że poszanowanie praw człowieka, demokracji i praworządności jest celem przekrojowym całego instrumentu ISWMR i jest również wspierane przez prace Europejskiego Funduszu na rzecz Demokracji;
- G. mając na uwadze, że w ramach EIDHR na wsparcie praw człowieka i obrońców praw człowieka w sytuacjach największego zagrożenia w latach 2014–2020 przeznaczono ponad 186 mln EUR; mając na uwadze, że w programie tematycznym ISWMR – „Globalny wymiar Europy” dotyczącym praw człowieka i demokracji na wsparcie obrońców praw człowieka i przeciwdziałanie pogarszającym się warunkom działalności organizacji społeczeństwa obywatelskiego w obecnym okresie obejmującym lata 2021–2027 przeznaczono orientacyjną kwotę 326 mln EUR; mając na uwadze, że na inicjatywę ProtectDefenders.eu przeznaczono ok. 35 mln EUR finansowania unijnego, a od 2015 r. wsparło dzięki niej ok. 55 000 obrońców praw człowieka, w tym 8 700 w 2021 r.; mając na uwadze, że od 2010 r. około 1 600 obrońców praw człowieka otrzymało wsparcie z odrębnego unijnego programu dotacji nadzwyczajnych;
- H. mając na uwadze, że Konsensus europejski w sprawie rozwoju zobowiązuje UE i jej państwa członkowskie, aby wdrażały podejście do współpracy na rzecz rozwoju oparte na prawach człowieka, obejmujące wszystkie prawa człowieka, a zatem również ich obrońców;
- I. mając na uwadze, że UE, jako potężny podmiot gospodarczy, może wpływać na stan praw człowieka i sytuację obrońców praw człowieka na całym świecie, jeśli w sposób spójny włączy do wszystkich swoich polityk podejście oparte na prawach człowieka; mając na uwadze, że w przeglądzie polityki handlowej z 2021 r. zobowiązano UE, aby zajęła bardziej asertywne stanowisko w obronie swoich interesów i wartości, w szczególności propagowania i ochrony praw człowieka; mając na uwadze, że prowadzony przez Komisję przegląd dotyczący handlu i zrównoważonego rozwoju przewiduje zwiększone monitorowanie zobowiązań w zakresie handlu i zrównoważonego rozwoju w umowach handlowych, wzmocnienie roli społeczeństwa obywatelskiego, a także lepsze egzekwowanie tych umów;
- J. mając na uwadze, że nowy globalny system sankcji UE (unijna ustawa Magnickiego) za naruszenia praw człowieka pozwala UE zwalczać poważne pogwałcenia i naruszenia praw człowieka na całym świecie; mając na uwadze, że globalne monitorowanie przez UE naruszeń praw człowieka na świecie, również w związku z nakładaniem sankcji, powinno obejmować – jako integralną część – los obrońców praw człowieka; mając na uwadze, że stosowanie tego narzędzia można by usprawnić poprzez objęcie go głosowaniem większością kwalifikowaną;
- K. mając na uwadze, że Parlament wielokrotnie wzywał UE, by odpowiadała sankcjami na akty korupcji na wysokim szczeblu popełniane przez osoby i podmioty; mając na uwadze, że obrońcy praw człowieka zaangażowani w działania antykorupcyjne są coraz częściej atakowani za swoją pracę; mając na uwadze, że Rada i Komisja rozpoczęły prace nad wprowadzeniem sankcji na osoby i podmioty odpowiedzialne za przestępstwa korupcyjne;

- L. mając na uwadze, że spójne, skuteczne i efektywne wdrażanie wytycznych jest jeszcze ważniejsze w obecnym globalnym kontekście upadku demokracji, pogarszania się sytuacji w dziedzinie praw człowieka, kurczenia się przestrzeni działania społeczeństwa obywatelskiego, katastrofy klimatycznej i zwiększonego ryzyka dla obrońców praw człowieka wynikającego z takich czynników jak nadzór cyfrowy i wpływ pandemii COVID-19;
- M. mając na uwadze, że w ostatnich latach znacznie wzrosła liczba, zasięg i dotkliwość ataków na obrońców praw człowieka oraz ich rodziny i prawników; mając na uwadze, że według kilku organizacji międzynarodowych i pozarządowych liczba obrońców praw człowieka zabitych w roku 2020 i 2021 wynosi odpowiednio 331 i 358, a ponieważ zaniżanie liczby zgłaszanych przypadków jest zjawiskiem powszechnym, rzeczywiste liczby są prawdopodobnie znacznie wyższe; mając na uwadze, że duża liczba zabitych to obrońcy środowiska, a ponad połowa tych zabójstw miała miejsce w zaledwie trzech krajach: w Kolumbii, Meksyku i na Filipinach; mając na uwadze, że liczba obrońców praw człowieka zabitych w Kolumbii osiągnęła rekordowy poziom w 2022 r. i była szczególnie wysoka w ostatniej połowie tegoż roku; mając na uwadze, że wielu obrońców praw człowieka jest zagrożonych i atakowanych, ponieważ wyrażają zaniepokojenie niekorzystnym wpływem działalności przedsiębiorstw na prawa człowieka, również w kontekście dużych projektów rozwojowych, które mają wpływ na dostęp do gruntów i źródeł utrzymania; mając na uwadze, że w ostatnich latach większość obrońców praw człowieka atakowanych lub zamordowanych przez podmioty państwowe i niepaństwowe zajmowała się prawami do własności gruntu, prawami środowiskowymi i prawami ludności tubylczej;
- N. mając na uwadze, że na całym świecie autorytarne rządy, ale także niepokojąco liczne państwa o ugruntowanej demokracji, w tym również w UE, w coraz większym stopniu przyjmują nowe rodzaje taktyk i środków ograniczających przeciwko obrońcom praw człowieka, aby cenzurować ich pracę, uciszać ich i nękać; mając na uwadze, że takie środki obejmują strategiczne powództwa zmierzające do stłumienia debaty publicznej, restrykcyjną politykę rządu, kampanie zniesławiające, dyskryminację i zastraszanie lub przemoc, w tym zabójstwa, uprowadzenia, arbitralne aresztowania i zatrzymania; mając na uwadze klimat bezkarności naruszeń popełnianych przeciwko obrońcom praw człowieka, panujących w wielu krajach na świecie;
- O. mając na uwadze, że obrońcy praw człowieka coraz częściej padają ofiarą ataków autorytarnych reżimów państw trzecich za pośrednictwem ambasad, placówek dyplomatycznych i personelu dyplomatycznego, funkcjonariuszy organów ścigania i innych pełnomocników na terytorium państw członkowskich UE, w których znaleźli schronienie lub azyl;
- P. zauważa, że obrończynie praw człowieka mierzą się z zagrożeniami związanymi z płcią i są bardziej narażone na niektóre formy przemocy i inne naruszenia, uprzedzenia, wykluczenie i odrzucenie niż ich mężczyźni, oraz że brakuje im dostępu do odpowiednich zasobów i mechanizmów ochrony; mając na uwadze, że najbardziej niedoszacowane są przypadki osób, które spotykają się z trudnościami związanymi z płcią lub orientacją seksualną;
- Q. mając na uwadze, że ataki na obrońców praw człowieka są również w coraz większym stopniu wymierzone w ich rodziny i społeczności;
- R. mając na uwadze, że wśród innych grup i kategorii obrońców, którzy są szczególnie narażeni na ataki i naruszenia praw człowieka znajdują się dziennikarze, obrońcy praw obywatelskich i politycznych, w szczególności ci, którzy badają przestępstwa popełnione przez państwo, wymuszone zaginięcia lub tortury oraz tortury i ofiary, obrońcy praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych, w szczególności praw grupowych, takich jak prawo do pożywienia i dostępu do zasobów naturalnych, w tym działacze związkowi, a także obrońcy praw społeczności, praw mniejszości etnicznych i religijnych, praw dzieci, praw osób z niepełnosprawnościami, praw ludności tubylczej i praw osób LGBTQI+, jak również osoby walczące z korupcją;
- S. mając na uwadze, że do prześladowania obrońców praw człowieka wykorzystywane są coraz bardziej wyrafinowane środki, w tym nowe technologie; mając na uwadze, że obrońcy praw człowieka są także ograniczani przez strategie polityczne, ustawodawstwo i procedury określane mianem „środków bezpieczeństwa”, którym często towarzyszą napiętnowanie i oskarżenia o terroryzm, a czasami przepisy te są bezpośrednio wymierzone w obrońców praw człowieka,

Ogólna ocena ram polityki UE wspierających obrońców praw człowieka

1. wyraża uznanie dla wszystkich obrońców praw człowieka i dziękuje im za odważnie wykonywaną pracę w obronie praw człowieka, kluczową dla planety; przyznaje, że muszą oni pracować w coraz bardziej wymagających i zmieniających się okolicznościach, a oni sami oraz ich rodziny i społeczności często płacą za to wysoką cenę osobistą;

2. z zadowoleniem przyjmuje ramy polityki UE wspierające obrońców praw człowieka, które opracowano w ostatnich dwóch dziesięcioleciach, a których filarem są wytyczne; podkreśla znaczący wpływ wytycznych na zwiększenie świadomości i zrozumienia roli obrońców praw człowieka jako niezbędnych i głównych partnerów w unijnej polityce zagranicznej, polityce praw człowieka i polityce wspierania demokracji, a także na skupienie i wzmożenie starań o priorytetowe traktowanie i usprawnienie ochrony obrońców praw człowieka w działaniach zewnętrznych UE;
3. podkreśla nieocenioną pracę szeregu delegatur Unii i misji państw członkowskich w państwach trzecich oferujących wsparcie w bezpośrednim kontakcie z obrońcami praw człowieka, a także znaczne i rosnące wsparcie finansowe, w tym pomoc bezpośrednią, udzielane obrońcom praw człowieka przez Komisję w ramach poszczególnych instrumentów;
4. uważa jednak, że ogólne stosowanie wytycznych przez Europejską Służbę Działań Zewnętrznych (ESDZ), Komisję i państwa członkowskie było niejednolite, w dużej mierze skoncentrowane na środkach reaktywnych, brakowało w nim spójnej ogólnej realizacji strategii i charakteryzowało się ono niewystarczającą widocznością unijnych działań i kanałów wsparcia dla obrońców praw człowieka; uważa, że kwestie dotyczące obrońców praw człowieka nie są jeszcze systematycznie i spójnie uwzględniane we wszystkich działaniach zewnętrznych UE, w tym w krajowych, regionalnych lub tematycznych dokumentach politycznych UE oraz na wszystkich odpowiednich szczeblach zaangażowania dyplomatycznego i procesu decyzyjnego UE, aż do najwyższych;
5. wzywa UE do dalszego wzmacniania ram polityki na rzecz obrońców praw człowieka przez stałe, konkretne, spójne i skuteczne działania, zwłaszcza w stosunkach z reżimami autorytarnymi oraz krajami, z którymi UE i państwa członkowskie mają umowy o stowarzyszeniu, handlu, inwestycjach bądź współpracy lub istotne interesy handlowe, energetyczne, w zakresie bezpieczeństwa, migracji i w innych dziedzinach; wzywa Komisję i państwa członkowskie do zapewnienia, aby wsparciu finansowemu udzielanemu obrońcom praw człowieka towarzyszyło również stałe zaangażowanie polityczne UE w relacje z krajami trzecimi;
6. wzywa do powiązania wytycznych z globalnym systemem sankcji UE za naruszenia praw człowieka oraz do wpisywania do tego systemu osób i podmiotów odpowiedzialnych za systematyczne ataki na obrońców praw człowieka; ponawia swój apel o zmianę obecnego globalnego systemu sankcji UE za naruszenia praw człowieka poprzez rozszerzenie jego zakresu o akty korupcji lub o przedstawienie wniosku ustawodawczego w celu przyjęcia nowego systemu przewidującego sankcje za poważne akty korupcji;

Drużyna Europy – współpraca w celu osiągnięcia maksymalnego skutku

7. wzywa UE do wdrożenia prawdziwego podejścia „Drużyna Europy” do obrońców praw człowieka przez zachęcenie państw członkowskich, które nie są jeszcze aktywne w kwestiach związanych z obrońcami praw człowieka, do opracowania specjalnej strategii i ram polityki w tej dziedzinie, przez połączenie sił na froncie dyplomatycznym i finansowym oraz zebranie szerokiej koalicji zainteresowanych stron rządowych i pozarządowych, przy czym to samo podejście należy promować i stosować w stosunkach dwustronnych;
8. uważa, że takie podejście, w którym wszystkie instytucje i podmioty Unii, w tym Specjalny Przedstawiciel UE ds. Praw Człowieka, a także państwa członkowskie, współpracowałyby przy wdrażaniu wytycznych, okazałoby się skuteczne w przeciwdziałaniu globalnemu regresowi praw człowieka i demokracji;
9. z zadowoleniem przyjmuje starania wielu delegatur Unii i misji państw członkowskich zmierzające do wyeksponowania i uznania obrońców praw człowieka, w szczególności przez tworzenie lokalnych grup roboczych ds. praw człowieka z udziałem personelu misji UE, aktywne docieranie do obrońców praw człowieka i organizowanie regularnych spotkań z nimi, prowadzenie systematycznych wizyt w terenie na obszarach, na których obrońcy praw człowieka są zagrożeni (np. w Meksyku i Kolumbii), przygotowanie spisów dyplomatów, którzy monitorowaliby procesy sądowe (np. w Rosji), uznawanie wybitnych zasług obrońców praw człowieka przez przyznawanie dorocznych nagród (np. w Ugandzie i Hondurasie), udzielanie obrońcom praw człowieka wsparcia w sytuacjach nadzwyczajnych, kwestionowanie przepisów uznających obrońców praw człowieka za przestępców oraz wspieranie rozwoju sieci ochrony obrońców praw człowieka; jako przykład najlepszej praktyki wskazuje innowacyjną inicjatywę #DefendamosLaVida zapoczątkowaną przez delegatury Unii i misje państw członkowskich w Kolumbii, a ostatnio także w Meksyku;

10. ubolewa jednak, że ze względu na dobrowolny charakter wytycznych intensywność i jakość zaangażowania delegatur Unii w sprawy obrońców praw człowieka i na ich rzecz znacznie różni się w poszczególnych krajach i w praktyce zależy w dużej mierze od lokalnego kontekstu politycznego lub indywidualnego zaangażowania i woli politycznej danego ambasadora lub personelu UE, lub urzędników w siedzibie ESDZ i Komisji; wzywa do zapewnienia większej spójności i strategicznego ogólnego podejścia w tym zakresie oraz do zdecydowanego zaangażowania Wysokiego Przedstawiciela Unii ds. Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa oraz Wiceprzewodniczącego Komisji i jego biura w zapewnienie spójnego wdrażania wytycznych we wszystkich delegaturach, zwłaszcza w krajach, w których obrońcy praw człowieka są najbardziej zagrożeni; oczekuje, że wszyscy ambasadorzy UE i państw członkowskich zadbają, aby ich w placówkach skutecznie uwzględniano wsparcie dla obrońców praw człowieka w ich codziennej pracy;

11. wzywa UE, aby zwiększyła zdolności instytucjonalne, zarówno w Brukseli, jak i w delegaturach, tak by móc odpowiednio reagować na pogarszające się warunki, z którymi mierzą się obrońcy praw człowieka; wzywa do zwiększenia – w stosownych przypadkach – liczby pracowników zajmujących się udzielaniem drobnych dotacji, zwłaszcza w obszarze pomocy w sytuacjach kryzysowych, oraz wsparcia dyplomatycznego w terenie; podkreśla ponadto, że trzeba wzmocnić zdolności kadrowe i finansowe delegatur UE, aby chronić obrońców praw człowieka i zapewnić koordynację z państwami członkowskimi, co należy do podstawowych zadań każdej misji, szczególnie w krajach, w których kurczy się przestrzeń społeczeństwa obywatelskiego; podkreśla, jak ważne jest, by pomieszczenia delegatur UE służyły jako bezpieczne miejsce spotkań obrońców praw człowieka, szczególnie w nieprzyjaznych środowiskach;

12. z zadowoleniem przyjmuje sprawozdania dotyczące lepszej koordynacji między delegaturami Unii a państwami członkowskimi w dziedzinie ochrony obrońców praw człowieka, zwłaszcza przez podział obciążenia i wspólną dyplomację publiczną; nadal jest jednak zaniepokojony tym, że mniej niż połowa państw członkowskich w praktyce aktywnie angażuje się w tym obszarze, ponieważ wiele z nich polega głównie na delegaturach UE, jeżeli chodzi o ochronę obrońców praw człowieka, a normą pozostaje zaangażowanie wybiórcze; ubolewa, że tylko kilka państw członkowskich przyjęło własne krajowe wytyczne dotyczące obrońców praw człowieka; wzywa państwa członkowskie, by podjęły aktywniejsze kroki w celu szerszego i spójniejszego zaangażowania w ochronę obrońców praw człowieka oraz by opracowały własne dokumenty programowe dotyczące obrońców praw człowieka, zgodnie z dokumentami UE;

13. z zadowoleniem przyjmuje regularne szkolenia z zakresu praw człowieka, w tym polityki na rzecz obrońców praw człowieka, dla członków personelu pełniących funkcje punktów kontaktowych zarówno w sekcji politycznej, jak i sekcji współpracy delegatur Unii; wyraża jednak zaniepokojenie doniesieniami, że świadomość i wiedza na temat wytycznych są nadal niewystarczające; apeluje o to, by szkolenia te miały obowiązkowy charakter i zostały rozszerzone; sugeruje, aby rozważyć włączenie zobowiązań UE i państw członkowskich dotyczących obrońców praw człowieka do profili zawodowych odpowiednich pracowników ESDZ i delegatur UE oraz misji państw członkowskich, tak by zapewnić systematyczne podejście do obrońców praw człowieka oraz instytucjonalizację wiedzy i praktyk w zakresie ochrony obrońców praw człowieka, co pozwoli uniknąć podejścia zależnego od osoby i zminimalizować skutki rotacji personelu;

14. wzywa do większego zaangażowania publicznego wysokiego przedstawiciela i wiceprzewodniczącego oraz Specjalnego Przedstawiciela UE ds. Praw Człowieka, a także odpowiednich krajowych przedstawicieli państw członkowskich w ochronę praw człowieka, w tym poszczególnych obrońców praw człowieka; zachęca wysokiego przedstawiciela i wiceprzewodniczącego oraz komisarzy, aby zobowiązali się do systematycznych spotkań z obrońcami praw człowieka podczas swoich wizyt zagranicznych oraz do nagłaśniania na najwyższym szczeblu trudnej sytuacji atakowanych obrońców praw człowieka, w tym obrońców prześladowanych, zastraszanych, arbitralnie więzionych lub zmuszanych do opuszczenia kraju, zwłaszcza – w stosownych przypadkach – w drodze publicznych oświadczeń; wzywa specjalnych przedstawicieli UE ds. sytuacji w poszczególnych krajach i regionach do zaangażowania w relacjach z władzami krajowymi, szczególnie w sprawie obrońców praw człowieka;

15. podkreśla znaczenie dalszego znoszenia podziałów w stosunkach zewnętrznych UE; z zadowoleniem przyjmuje zwiększoną koordynację między delegaturami Unii, centralą ESDZ i Dyрекcją Generalną ds. Partnerstw Międzynarodowych w odniesieniu do pilnych przypadków związanych z obrońcami praw człowieka i sytuacji kryzysowych, które znacząco wpływają na obrońców praw człowieka; wzywa do poprawy koordynacji w zakresie praw człowieka z dyrekcjami generalnymi Komisji, a także z odpowiednimi agencjami UE;

Większy nacisk na zapobieganie i potrzeby w zakresie finansowania

16. z zadowoleniem przyjmuje znaczny i stale rosnący wkład finansowy UE we wspieranie obrońców praw człowieka na całym świecie, co czyni ją głównym darczyńcą w tym zakresie, a także jej starania o zwiększenie przejrzystości i elastyczności oraz opracowanie różnych programów wspierających prawa człowieka oraz działalność i potrzeby ich obrońców, w tym obrońców praw człowieka pracujących na uchodźstwie; podkreśla wyjątkową rolę mechanizmu ProtectDefenders.eu prowadzonego przez społeczeństwo obywatelskie w zapewnianiu nieocenionego praktycznego wsparcia zagrożonym obrońcom praw człowieka; wzywa Komisję, by położyła większy nacisk na publiczne informowanie

o tych wysiłkach; apeluje o zmianę jakościową w kierunku bardziej całościowego i długoterminowego podejścia mającego na celu integralne bezpieczeństwo całych społeczności zaangażowanych w obronę ich praw; wzywa delegatury UE, aby wspomagały i finansowały lokalne i regionalne sieci i zgromadzenia obrońców praw człowieka, umożliwiające im wymianę doświadczeń, uczenie się przez wzajemne poznawanie swoich strategii, sukcesów i najlepszych praktyk oraz budowanie sojuszy; z zadowoleniem przyjmuje prace Europejskiego Funduszu na rzecz Demokracji i podkreśla, jak ważne jest, by UE i jej państwa członkowskie nadal wzmacniały swoje działania przez stosowanie elastycznych instrumentów wsparcia finansowego w celu wspierania działań i potrzeb aktywistów;

17. ostrzega przed licznymi organizacjami pozarządowymi tworzonymi przez agendy rządowe, które prezentują się jako pełnoprawne organizacje społeczeństwa obywatelskiego, oraz wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby unikały jakiegokolwiek promowania lub wspierania tych organizacji bądź jakiegokolwiek formy związków z nimi;

18. potępia wzrost liczby ataków na rodziny, społeczności i prawników obrońców praw człowieka na całym świecie; podkreśla, że celem tych ataków są również osoby na uchodźstwie i że ataki te służą m.in. wywoływaniu bólu, strachu, cierpienia i poczucia zagrożenia, tak by upokorzyć i poniżyć ofiary oraz złamać ich opór fizyczny i moralny; przypomina w związku z tym o znaczeniu wykorzystywania dotacji nadzwyczajnych Komisji, mechanizmu ProtectDefenders.eu i instrumentu wsparcia w czasie kryzysu w celu zwiększenia ochrony i wsparcia dla członków rodzin, z uwzględnieniem różnorodności istniejących komórek rodzinnych, oraz dla prawników obrońców praw człowieka;

19. podkreśla potrzebę większych inwestycji w ogólną długoterminową ochronę i dobrostan psychospołeczny obrońców praw człowieka i ich rodzin, w tym przez przyjęcie bardziej zapobiegawczego podejścia w celu przewidywania poważnych problemów, takich jak napaści, oprócz wdrażania środków reaktywnych skoncentrowanych na jednostkach;

20. podkreśla, że z ochrony obrońców praw człowieka należy uczynić główny element politycznego zaangażowania UE we współpracę z państwami trzecimi i jej programu dyplomatycznego przez dostosowanie wszystkich działań zewnętrznych UE w państwach trzecich do działań UE na rzecz ochrony obrońców praw człowieka i wspierania ich pracy; wzywa ESDZ, Komisję i państwa członkowskie do priorytetowego traktowania:

- systematycznej identyfikacji kluczowych sojuszników w organach i instytucjach państw trzecich;
- zwiększenia wsparcia finansowego na tworzenie i umacnianie krajowych instytucji praw człowieka, a zwłaszcza ich zdolności do angażowania i ochrony obrońców praw człowieka oraz do niezależnego działania;
- wzmocnienia przepisów krajowych i polityki krajowej dotyczących obrońców praw człowieka, zgodnie z ramami ONZ dotyczącymi obrońców praw człowieka, a także ram prawnych i ram polityki, by powstały krajowe programy ochrony obrońców praw człowieka;
- wspierania krajowych kampanii, sieci i struktur w celu uznania bezcennego wkładu obrońców praw człowieka w ochronę i propagowanie praw człowieka oraz skutecznego wspierania ochrony obrońców praw człowieka;
- systematycznego kwestionowania przepisów, które uznają za przestępstwo lub ograniczają legalną pracę obrońców praw człowieka, lub są często wykorzystywane do nękania i zastraszania obrońców praw człowieka, w tym poprzez strategiczne powództwa zmierzające do stłumienia debaty publicznej;
- starań mających zachęcać rządy, aby przeznaczały wystarczające środki finansowe na ochronę obrońców praw człowieka oraz powstrzymywały się przed ingerowaniem w finansowanie zewnętrzne;
- pomocy w opracowaniu niezależnych mechanizmów mających na celu zwalczanie klimatu bezkarności za naruszenia popełniane wobec obrońców praw człowieka, w tym przez szybkie i skuteczne rozpatrywanie skarg dotyczących gróźb lub naruszeń wobec obrońców praw człowieka;
- zaoferowania szkoleń dotyczących zasadnej roli obrońców praw człowieka i ich praw dla urzędników państwowych, w tym policjantów, wojskowych i innych funkcjonariuszy ds. bezpieczeństwa, a także dla pracowników wymiaru sprawiedliwości;
- promowania szkoleń dla obrońców praw człowieka dotyczących takich kwestii jak zgłaszanie naruszeń praw człowieka i ataków na obrońców praw człowieka, lokalne i międzynarodowe prawne mechanizmy ochrony przed naruszeniami praw człowieka oraz prawa procesowe, w tym w przypadkach, gdy obrońcy praw człowieka otrzymują zarzuty karne za działalność zgodną z prawem;

— opracowania strategii działań na rzecz uwolnienia arbitralnie zatrzymanych lub długotrwałe przetrzymywanych obrońców praw człowieka, tak aby ułatwić regularne wizyty przedstawicieli UE i państw członkowskich u obrońców praw człowieka przebywających w więzieniu oraz zapewnić wsparcie ich rodzinom i krewnym;

21. ponownie wzywa Komisję, aby rygorystycznie stosowała zasadę nieudzielania wsparcia budżetowego rządów państw trzecich odpowiedzialnym za powszechne łamanie praw człowieka i represje wobec obrońców praw człowieka; jednocześnie wzywa Komisję do zwiększenia pomocy dla władz rzeczywiście zaangażowanych w tworzenie sprzyjających warunków dla obrońców praw człowieka; przypomina o swoim apelu o większą przejrzystość przepisów dotyczących praw człowieka w umowach w sprawie finansowania w ramach ISWMR;

22. wzywa Komisję i pozostałe instytucje UE, w tym Europejski Bank Inwestycyjny i Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, a także inne banki i instytucje pracujące na rzecz rozwoju i inwestycji, do opracowania podejścia, w ramach którego finansowanie będzie przyznawane wyłącznie podmiotom wdrażającym solidną i ściśle monitorowaną politykę w zakresie praw człowieka oraz przyjmującym stanowisko zerowej tolerancji wobec zagrożeń lub przemocy przeciwko obrońcom praw człowieka, w tym podmiotom, które identyfikują i oceniają niekorzystne skutki w operacjach, łańcuchach wartości i relacjach biznesowych, zapobiegają niekorzystnym skutkom, łagodzą je i eliminują, a także zapewniają środki zaradcze;

23. wzywa delegatury UE i misje państw członkowskich do zbudowania prawdziwego i kompleksowego dialogu z obrońcami praw człowieka w państwach trzecich, obejmującego ich finansowanie, metody dialogu i potrzeby w zakresie działań dyplomatycznych oraz w miarę możliwości podstawowe finansowanie ich działań;

24. podkreśla znaczenie połączenia sił z agencjami i specjalnymi procedurami ONZ, zwłaszcza ze specjalnym sprawozdawcą ONZ ds. sytuacji obrońców praw człowieka; wzywa UE i państwa członkowskie do podjęcia dalszych działań w związku z zaleceniami dotyczącymi obrońców praw człowieka sformułowanymi w ramach powszechnego okresowego przeglądu praw człowieka; wzywa UE do zapewnienia finansowego i politycznego wsparcia dla istniejących regionalnych mechanizmów ochrony obrońców praw człowieka, w tym dla specjalnego sprawozdawcy Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ ds. obrońców środowiska, umowy z Escazú oraz międzyamerykańskich, afrykańskich i stosowanych przez Radę Europy regionalnych mechanizmów dotyczących obrońców praw człowieka; wzywa delegatury Unii i misje państw członkowskich w Genewie i Nowym Jorku do podjęcia skutecznych działań w odpowiedzi na represje państw trzecich wobec obrońców praw człowieka za ich współpracę z organami ONZ oraz do ułatwienia obrońcom praw człowieka akredytacji i interakcji z forami wielostronnymi; ponadto wzywa przedstawicielstwa UE w Genewie i Nowym Jorku do odgrywania wiodącej roli w promowaniu i obronie praw człowieka na forach wielostronnych, między innymi poprzez przeciwstawianie się atakom na definicję obrońców praw człowieka oraz poprzez zadbanie na forum ONZ o to, aby zarówno w rezolucjach tematycznych, jak i w rezolucjach dotyczących poszczególnych krajów podkreślano rolę obrońców praw człowieka; w tym celu wzywa UE i jej państwa członkowskie do dopilnowania, by wysiłki te były konsekwentnie traktowane priorytetowo w corocznych konkluzjach Rady w sprawie priorytetów UE na forach ONZ zajmujących się prawami człowieka; z zadowoleniem przyjmuje praktyczną współpracę w sprawach związanych z obrońcami praw człowieka między delegaturami Unii, misjami państw członkowskich i reprezentującymi podobne poglądy państwami trzecimi;

Nowe grupy obrońców, nowe wyzwania, nowe rozwiązania

25. z zadowoleniem przyjmuje niedawne starania delegatur Unii i misji państw członkowskich w niektórych państwach trzecich o dotarcie do działaczy, którzy nie odpowiadają tradycyjnemu pojęciu obrońców praw człowieka; zachęca UE do przyjęcia szerokiego podejścia do obrońców praw człowieka, zwłaszcza przez nawiązanie kontaktu z lokalnymi i oddolnymi obrońcami praw człowieka, a szczególnie ze zmarginalizowanymi i słabszymi obrońcami praw człowieka, na przykład z obrońcami praw ludów tubylczych, obrońcami działającymi poza największymi obszarami zurbanizowanymi lub w regionach oddalonych i obrońcami należącymi do grup bardziej narażonych na zagrożenia, w tym z kobietami, którzy są bardziej narażeni na przemoc i restrykcje, oraz przez zapewnienie im większego wsparcia; wzywa UE, aby korzystała w miarę możliwości z technologii internetowych, pamiętając o bezpieczeństwie cyfrowym, a także aby poprawiała koordynację wysiłków i zasobów misji UE w celu nawiązania kontaktu z mniej zauważalnymi obrońcami praw człowieka;

26. podkreśla potrzebę wdrożenia wytycznych z uwzględnieniem aspektu płci oraz potrzebę mechanizmów ochronnych z perspektywy interseksjonalnej i płciowej; wzywa Komisję do priorytetowego traktowania dostępu obrończyń praw człowieka do mechanizmów ochrony i do zasobów oraz do zapewnienia większego finansowania organizacjom społeczeństwa obywatelskiego, które propagują prawa kobiet i dziewcząt, zwłaszcza prawa i zdrowie seksualne i reprodukcyjne;

27. wzywa ESDZ i państwa członkowskie do wspierania obrończyń praw człowieka oraz do przyjęcia jako załącznika do wytycznych zestawu narzędzi, który umożliwiłby UE praktyczne działania na rzecz lepszego uwzględnienia zagrożeń uwarunkowanych płcią oraz potrzeb i wyzwań obrończyń praw człowieka na całym świecie;

28. podkreśla, że w polityce na rzecz obrońców praw człowieka UE powinna zająć się ochroną klimatu jako integralną kwestią związaną z prawami człowieka i zintensyfikować działania wspierające osoby broniące środowiska i klimatu, zwłaszcza tych obrońców środowiska i praw ludności rdzennej, którzy są najbardziej zagrożeni; podkreśla potrzebę włączenia kwestii obrońców praw człowieka do pomocy i dyplomacji klimatycznej UE, między innymi przez promowanie rzeczywistego zaangażowania obrońców praw człowieka we wdrażanie i monitorowanie programów i projektów współpracy w dziedzinie klimatu oraz przez zdecydowane zajęcie się ograniczeniami utrudniającymi im uczestnictwo oraz prowadzenie działań monitorujących;

29. z zadowoleniem przyjmuje ogłoszenie zaproszeń do składania wniosków poświęconych wspieraniu obrońców praw osób LGBTQI+ i zachęca misje UE do zwiększenia monitorowania i wspierania działaczy broniących praw osób LGBTQI+ jako integralnej części polityki UE na rzecz obrońców praw człowieka;

30. wzywa ESDZ, Komisję i państwa członkowskie do zajęcia się kwestią gróźb wobec obrońców praw człowieka i ataków na nich ze strony podmiotów rządowych i pozarządowych, w tym przedsiębiorstw lub grup działających w ich imieniu, grup przestępczych i zbrojnych, a także zagrożeń w warunkach konfliktu i transformacji; podkreśla, że zawsze obowiązkiem państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa obrońców praw człowieka i ich zdolności do pracy w sprzyjających warunkach, w tym w przypadku gdy zagrożenia i represje pochodzą od podmiotów niepaństwowych;

31. wzywa UE, aby włączyła przemocy wobec obrońców praw człowieka do polityki zarządzania kryzysowego i zapewniała skuteczną ochronę obrońcom praw człowieka potrzebującym pomocy; w związku z tym wzywa UE do wyciągnięcia wniosków z bezbarwnej reakcji Europy na potrzeby ewakuacyjne afgańskich obrońców praw człowieka i ich rodzin po przejęciu władzy przez talibów; wzywa w szczególności Komisję do szybszego reagowania w nagłych sytuacjach kryzysowych, kiedy potrzeby obrońców praw człowieka są zarówno pilne, jak i ogromne, zarówno poprzez uzupełnienie finansowania inicjatyw takich jak ProtectDefenders.eu, jak i reorientację finansowania krajowego i wysiłków dyplomatycznych, aby pomóc w relokacji obrońców praw człowieka; wzywa Komisję i ESDZ do uznania obrońców praw człowieka za kluczowe podmioty i kluczowych partnerów każdej skutecznej i trwałej reakcji pokonfliktowej;

32. wzywa ESDZ, Komisję i państwa członkowskie do priorytetowego traktowania walki z nadużywaniem technologii inwigilacji w celu niweczenia pracy obrońców praw człowieka, w szczególności przez opracowanie solidnych przepisów krajowych i międzynarodowych; ponownie wzywa Komisję do wspierania inicjatyw związanych z rozwojem i rozpowszechnianiem technologii zabezpieczeń cyfrowych w celu wzmocnienia pozycji obrońców praw człowieka poprzez zapewnienie bezpiecznych mechanizmów gromadzenia, szyfrowania i przechowywania, aby uniknąć kontroli ze strony rządów represyjnych, cyberataków i cybernękania;

33. uważa, że wobec dużej i rosnącej liczby gróźb i ataków na obrońców praw człowieka zgłaszających obawy dotyczące niekorzystnego wpływu działalności niektórych przedsiębiorstw na prawa człowieka UE powinna spójnie włączyć propagowanie i ochronę praw obrońców praw człowieka, zwłaszcza przedstawicieli związków zawodowych i obrońców gruntów, praw ludności rdzennej i środowiska, do dyrektywy w sprawie należytej staranności przedsiębiorstw w obszarze zrównoważonego rozwoju oraz do swoich umów i instrumentów handlowych i inwestycyjnych czy dotyczących współpracy, takich jak ogólny system preferencji taryfowych (GSP); wzywa UE do częstszego i spójniejszego stosowania w umowach handlowych i inwestycyjnych klauzul, które chronią prawa człowieka, w tym do ściślejszego monitorowania i odpowiedniego egzekwowania zobowiązań w zakresie praw człowieka, oraz do wykorzystania w pełni potencjału mechanizmu uzależniającego przyznanie państwom trzecim preferencyjnego dostępu do swojego rynku od spełnienia warunków dotyczących praw człowieka; ponadto uważa, że systematyczne i powszechne ataki na obrońców praw człowieka powinny prowadzić do uruchomienia tych klauzul lub klauzuli zawartej w nadrzędnej umowie ramowej z danym krajem, a w przypadku oczywistego niepowodzenia władz krajowych w poprawie sytuacji Komisja powinna podjąć odpowiednie środki, w tym środki prowadzące do zawieszenia danej umowy;

34. podkreśla rolę wewnętrznych grup doradczych w monitorowaniu zobowiązań dotyczących handlu i zrównoważonego rozwoju w umowach handlowych; jest zaniepokojony doniesieniami, że rządy krajów partnerskich korzystających z preferencji handlowych uniemożliwiają obrońcom praw człowieka i praw środowiskowych przystępowanie do wewnętrznych grup doradczych; wzywa do przyznania wewnętrznym grupom doradczym wystarczających środków finansowych i pomocy technicznej, aby umożliwić im właściwe wykonywanie ich zadań;

35. wzywa UE do dostosowania jej strategii na rzecz obrońców praw człowieka do Wytocznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka oraz do pozostałych międzynarodowych norm w tej dziedzinie; podkreśla, że delegatury Unii i państwa członkowskie powinny priorytetowo traktować nawiązanie kontaktu ze środowiskiem biznesowym, w szczególności z europejskimi przedsiębiorstwami i ich jednostkami zależnymi za granicą, aby chronić obrońców praw

człowieka działających w sektorze gruntów, wydobywania, produkcji oraz w innych sektorach, w których istnieje wysokie ryzyko naruszeń praw człowieka lub pojawiają się liczne doniesienia na temat takich naruszeń związanych z przedmiotową działalnością, a także aby dokładnie monitorować ich działalność komercyjną; w tym kontekście należało, aby delegatury UE ułatwiały i wspierały dostęp obrońców praw człowieka do sądowych środków odwoławczych w UE w przypadku naruszenia ich praw;

36. wzywa Komisję i ESDZ do dopilnowania, by obrońcy praw człowieka, zwłaszcza ci zajmujący się prawami pracowniczymi i prawami kobiet, byli stale zaangażowani w mechanizmy monitorowania społeczeństwa obywatelskiego związane z przedmiotowymi umowami UE; zwraca się do Komisji o zapewnienie obrońcom praw człowieka ochrony przed zagrożeniami, na jakie narażeni są w związku z ujawnianiem naruszeń praw człowieka;

37. wzywa Komisję do dopilnowania, aby ryzyko represji i odwetu oraz inne rodzaje ryzyka dotyczące naruszeń wobec obrońców praw człowieka zajmujących się kwestiami biznesowymi i pracowniczymi zostały uwzględnione na etapie identyfikacji i oceny ryzyka przedsiębiorstw w procesie należytej staranności; wzywa Komisję do dopilnowania, aby przedsiębiorstwa systematycznie współpracowały z obrońcami praw człowieka i gwarantowały im bezpieczną partycypację;

38. wzywa Komisję, aby ściśle monitorowała włączanie mechanizmów ochrony i prewencji dotyczących obrońców praw człowieka do projektów sektorowych, programów i planów inwestycyjnych, przynajmniej w obszarach o największym ryzyku dla obrońców praw człowieka, takich jak projekty dotyczące gruntów i środowiska, przemysł wydobywczy, przemysł wytwórczy, a także w innych obszarach ryzyka i we wszystkich strategiach politycznych związanych z bezpieczeństwem; podkreśla, że ważne jest, aby Parlament pełnił funkcję nadzorczą w tej sprawie;

39. zwraca uwagę na nasilające się zjawisko transnarodowych zagrożeń dla obrońców praw człowieka ze strony ich organów krajowych lub ich przedstawicieli, w tym w państwach członkowskich; wzywa Komisję i państwa członkowskie do zidentyfikowania tych zagrożeń w UE i zwalczania ich, co powinno być priorytetowym i integralnym aspektem wytycznych; zachęca Komisję i państwa członkowskie do tego, aby zapewniły zagranicznym obrońcom praw człowieka przebywającym w UE odpowiednie środki finansowe i środki innego rodzaju, w tym specjalne mechanizmy ochrony, szkolenia i programy w zakresie cyberbezpieczeństwa i cybernękania, z myślą o umożliwieniu im dalszej zdalnej pracy na rzecz praw człowieka bez obaw o represje; wzywa do zwiększenia szkoleń i zasobów dla organów ścigania w państwach członkowskich UE, aby ułatwić zgłaszanie tych ataków ponadnarodowych, prowadzenie dochodzeń w ich sprawie i identyfikację winnych, a także wzywa do karania osób odpowiedzialnych; podkreśla, że urzędnicy i agenci państw trzecich, którzy nękają obrońców praw człowieka w UE, a także lokalni pośrednicy – osoby fizyczne lub prawne – powinni być wzywani do stawiennictwa, osądzani i karani;

40. wzywa Komisję do zbadania szczególnie niepokojących przypadków prześladowania obrońców praw człowieka przez państwa trzecie w państwach członkowskich UE za pośrednictwem nielegalnych zagranicznych przedstawicielstw ich władz krajowych bez wiedzy lub zgody władz państwa członkowskiego;

Wizy i schronienie – istotne narzędzie ochrony

41. dostrzega zwiększenie wsparcia UE w relokacji zagrożonych obrońców praw człowieka oraz przyjęcie najlepszych praktyk w niektórych państwach członkowskich; z ubolewaniem zauważa, że wielu obrońców praw człowieka i ich rodziny nadal otrzymują odmowy na pilne wnioski o relokację lub wnioski wizowe;

42. podkreśla, że wizy są podstawowym narzędziem ochrony i że aby skutecznie pomagać zagrożonym obrońcom praw człowieka, Komisja powinna przyjąć aktywną postawę w ustanawianiu ogólnounijnego systemu wydawania takim obrońcom praw człowieka wielokrotnych wiz wjazdowych; uważa, że w szczególności państwa członkowskie powinny ułatwić wydawanie wiz: pod względem proceduralnym – zapewniając szybkie, zrozumiałe, dostępne i osiągalne procedury w ambasadach i konsulatach, 2) pod względem strukturalnym – wpisując w kodeksie wizowym UE⁽¹⁰⁾ specjalną kategorię zagrożonych obrońców praw człowieka oraz zamieszczając w podręczniku wizowym⁽¹¹⁾ specjalne instrukcje dotyczące stosowania uproszczonych procedur wobec obrońców praw człowieka i członków ich rodzin; podkreśla, że trzeba złagodzić wymogi i warunki przyznawania wiz dla obrońców praw człowieka potrzebujących ewakuacji w sytuacjach nadzwyczajnych; apeluje o zwiększenie świadomości urzędników państw członkowskich na temat szczególnych potrzeb i wyzwań związanych z wnioskami składanymi przez obrońców praw człowieka;

⁽¹⁰⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 810/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Wizowy (kodeks wizowy), Dz.U. L 243 z 15.9.2009, s. 1.

⁽¹¹⁾ Podręcznik rozpatrywania wniosków wizowych i zmieniania wydanych wiz (podręcznik wizowy I) z dnia 28 stycznia 2020 r. (C(2020)0395).

43. wzywa punkty kontaktowe ds. praw człowieka w delegaturach Unii do wskazania i omówienia z misjami państw członkowskich szczególnych potrzeb w zakresie relokacji w sytuacjach nadzwyczajnych oraz do przedstawienia zaleceń w tej sprawie; uważa, że zapewnienie możliwości dla okresu przejściowego może pomóc obrońcom praw człowieka uniknąć ryzyka; wzywa ESDZ do corocznego składania sprawozdania na temat liczby wiz nadzwyczajnych wydawanych przez państwa członkowskie UE obrońcom praw człowieka;

44. wzywa Komisję i państwa członkowskie do intensyfikacji udzielania tymczasowej ochrony i schronienia zagrożonym obrońcom praw człowieka i ich rodzinom; zwraca uwagę na inicjatywy w niektórych państwach członkowskich oraz zachęca do dalszych starań na rzecz relokacji, w szczególności przez zaangażowanie władz regionalnych i lokalnych; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że w całej UE wzrasta liczba inicjatyw dotyczących schronień na szczeblu lokalnym; wzywa Dyрекcję Generalną ds. Migracji i Spraw Wewnętrznych do ustanowienia specjalnej pomocy na rzecz praktycznego wsparcia w celu ułatwienia tymczasowego pobytu, pracy i mobilności obrońców praw człowieka i ich rodzin w UE; wzywa odpowiednią delegaturę UE do podjęcia działań następczych w związku z sytuacją w zakresie powrotów i bezpieczeństwa obrońców praw człowieka w przypadku ich powrotu do swoich krajów;

45. wzywa państwa członkowskie do ułatwienia wydawania krótkoterminowych wiz wielokrotnego wjazdu dla obrońców praw człowieka, którzy chcą wyjechać do Europy w celu pełnienia funkcji rzecznika lub odbycia szkolenia zawodowego;

46. wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby wspierały i ułatwiały aktywne zaangażowanie i konsultacje z obrońcami praw człowieka już przeniesionymi do UE w zakresie opracowywania i wdrażania programów relokacji obrońców praw człowieka, pomocy i inicjatyw regionalnych dostosowanych do konkretnych realiów i potrzeb obrońców praw człowieka w państwach trzecich;

Nadzór i praktyczne wsparcie ze strony Parlamentu Europejskiego na rzecz obrońców praw człowieka na całym świecie

47. potwierdza swoje zobowiązanie do odgrywania pierwszoplanowej roli w kształtowaniu i wzmacnianiu działań UE wspierających obrońców praw człowieka, zwłaszcza poprzez pilne rezolucje i debaty na posiedzeniu plenarnym, prace Podkomisji Praw Człowieka (DROI), w szczególności sprawozdania i wysłuchania, misje do państw trzecich oraz organizacji międzynarodowych i regionalnych, a także doroczną Nagrodę im. Sacharowa, w tym współpracę ze społecznością laureatów tej nagrody; podkreśla ponadto rolę poszczególnych posłów do PE w informowaniu Komisji i państw członkowskich o problemach związanych z prawami człowieka i o atakowanych obrońcach praw człowieka, zwłaszcza za pośrednictwem pytań parlamentarnych, opinii i wydarzeń publicznych; uważa, że współpraca parlamentarna z obrońcami praw człowieka i podmiotami społeczeństwa obywatelskiego jest niezbędnym wymiarem jego prac w dziedzinie spraw zewnętrznych;

48. podkreśla, że niezbędna jest większa przejrzystość we wdrażaniu wytycznych, aby zwiększyć świadomość wśród obrońców praw człowieka, zapewnić skuteczny nadzór parlamentarny oraz większą widoczność i lepszą ochronę, a także umożliwić wyraźniejszy, łatwiejszy i bardziej bezpośredni dostęp do punktów kontaktowych UE ds. praw człowieka w delegaturach Unii oraz do dokumentów UE związanych z wytycznymi, w szczególności do wytycznych z 2020 r., oraz lokalnych strategii dotyczących obrońców praw człowieka, a także do zrozumiałych informacji na temat finansowania projektów i programów na rzecz obrońców praw człowieka;

49. podkreśla, że jako integralny członek Drużyny Europy Parlament powinien być w pełni włączony w politykę UE w dziedzinie obrońców praw człowieka, w tym w drodze regularnego dialogu, w stosownych przypadkach z zachowaniem poufności, na temat głównych kwestii i zmian w polityce w odniesieniu do wytycznych, w tym również ich przyszłych aktualizacji, a także poprzez szybkie działanie Komisji i państw członkowskich w odpowiedzi na jego wnioski o wprowadzenie ukierunkowanych sankcji za poważne represje wobec obrońców praw człowieka; sugeruje, aby obawy i zalecenia wyrażone w jego rezolucjach w trybie pilnym zostały uwzględnione w strategiach lokalnych;

50. postanawia nasilić wspieranie i ochronę obrońców praw człowieka, w szczególności przez:

- przyjęcie nowych ram polityki Parlamentu Europejskiego dotyczących wspierania obrońców praw człowieka, które łączyłyby wsparcie obrońców praw człowieka w całej jego pracy i opierałyby się na podejściu „nie szkodzić”, propagowanie bezpiecznego korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych w interakcjach z obrońcami praw człowieka, zapewnienie bezpiecznego udziału w posiedzeniach instytucji europejskich oraz reagowanie na represje za interakcje obrońców praw człowieka z jego organami i forami;
- bardziej systematyczne zaangażowanie w sprawy obrońców praw człowieka przez wszystkie jego właściwe organy, zwłaszcza delegacje międzyparlamentarne i komisje do spraw zewnętrznych (Komisję Spraw Zagranicznych, Podkomisję Praw Człowieka, Podkomisję Bezpieczeństwa i Obrony, Komisję Handlu Międzynarodowego) oraz przez przewodniczącą;

- organizowanie przez każdą delegację międzyparlamentarną i komisje do spraw zewnętrznych (oraz inne właściwe komisje) corocznego spotkania z obrońcami praw człowieka;
- wyznaczenie przez każdą delegację międzyparlamentarną punktu kontaktowego ds. praw człowieka spośród członków jej prezydium;
- systematyczne wpisywanie do programu wyjazdów delegacji międzyparlamentarnych lub komisji poza UE interakcji z obrońcami praw człowieka i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego oraz, w stosownych przypadkach, sporządzenie wykazu obrońców praw człowieka będących powodem troski (we współpracy z Podkomisją Praw Człowieka i ESDZ) oraz analizy ogólnej sytuacji obrońców praw człowieka i ich interakcji z władzami lokalnymi, którą należy przedstawić Podkomisji Praw Człowieka w formie sprawozdania;
- systematyczne starania podejmowane przez jego misje, aby spotkać się z arbitralnie osadzonymi w więzieniu obrońcami praw człowieka i członkami ich najbliższej rodziny lub aby prowadzić obserwacje procesów sądowych, jeżeli zostanie to uznane za pomocne dla obrońców praw człowieka i członków ich rodzin;
- zwiększenie liczby oświadczeń publicznych oraz ilości prywatnej lub publicznej dyplomacji prowadzonej przez przewodniczącą Parlamentu i przewodniczącą Podkomisji Praw Człowieka, we współpracy z przewodniczącym właściwej delegacji międzyparlamentarnej, na rzecz wspierania obrońców praw człowieka, w szczególności zagrożonych laureatów, finalistów i stypendystów Nagrody im. Sacharowa;
- zobowiązanie Biura Analiz Parlamentu Europejskiego do regularnego gromadzenia i rozpowszechniania informacji na temat sytuacji i potrzeb obrońców praw człowieka na całym świecie, w tym oświadczeń i sprawozdań obrońców praw człowieka;

51. zobowiązuje się do usprawnienia monitorowania poszczególnych spraw dotyczących obrońców praw człowieka, które poruszył, w szczególności w rezolucjach w trybie pilnym, na posiedzeniach komisji i w oświadczeniach;

52. postanawia dopilnować, aby jego najważniejsze rezolucje w sprawie praw człowieka, w szczególności rezolucje w trybie pilnym, były tłumaczone na języki państw, których dotyczą, oraz odpowiednio publikowane i rozpowszechniane; oczekuje, że delegatury UE w danych krajach udostępnią takie rezolucje na swoich stronach internetowych i będą systematycznie podejmować działania następcze wraz z władzami krajowymi oraz składać sprawozdania Parlamentowi; wzywa do rewizji wytycznych dla delegacji międzyparlamentarnych Parlamentu Europejskiego z 2011 r. dotyczących promowania praw człowieka i demokracji podczas wizyt w państwach spoza UE;

53. wzywa do bardziej strategicznej koordynacji między instytucjami Unii w odniesieniu do pilnych spraw związanych z obrońcami praw człowieka; jest przekonany, że dyplomacja parlamentarna może okazać się skutecznym i uzupełniającym mechanizmem angażowania się we współpracę z państwami trzecimi w pilnych sprawach związanych z obrońcami praw człowieka; wzywa do utworzenia międzyinstytucjonalnej grupy zadaniowej ds. obrońców praw człowieka, aby skoordynować starania, zwłaszcza w odniesieniu do priorytetowych spraw związanych z obrońcami praw człowieka, w skład której to grupy wchodziłoby: prezydium podkomisji DROI w poszerzonym składzie, Komisja, ESDZ oraz przewodniczący grupy roboczej Rady ds. praw człowieka; wzywa do zacieśnienia dialogu między podkomisją DROI a grupą roboczą, w tym poprzez coroczne posiedzenie;

54. wzywa Komisję do przestrzegania porozumienia międzyinstytucjonalnego i systematycznego udzielania pisemnych odpowiedzi na wszystkie rezolucje Komisji Spraw Zagranicznych lub podkomisji DROI, w tym na niniejszą rezolucję;

55. wyraża ubolewanie z powodu niepełnego wykorzystania Nagrody im. Sacharowa przez ESDZ i państwa członkowskie jako narzędzia poprawy źródeł utrzymania obrońców praw człowieka i sytuacji w zakresie praw człowieka na całym świecie; wzywa misje UE w krajach pochodzenia laureatów Nagrody im. Sacharowa do skuteczniejszej współpracy z nimi, zwłaszcza gdy są oni w niebezpieczeństwie lub przebywają w więzieniu;

Dalsze kroki: niezbędne zmiany instytucjonalne i polityczne

56. ubolewa, że od 2008 r. ESDZ i Komisja nie przeprowadziły wnikliwej, szczegółowej analizy wdrażania wytycznych; wzywa do przeprowadzenia kompleksowej oceny działań UE na rzecz obrońców praw człowieka w ramach śródkresowego przeglądu realizacji Planu działania UE dotyczącego praw człowieka i demokracji na lata 2020–2024, zaplanowanego na czerwiec 2023 r.; apeluje, aby przegląd ten obejmował identyfikację i rozpowszechnianie najlepszych praktyk przez delegatury UE i misje państw członkowskich, a także wzywa do stałego monitorowania wdrażania wytycznych w porozumieniu ze społeczeństwem obywatelskim;

57. podkreśla konieczność aktualizacji wytycznych z uwagi na zmieniające się wyzwania i zagrożenia, w obliczu których stoją obrońcy praw człowieka, w szczególności transformację cyfrową i zagrożenia cyfrowe, a także w celu lepszego odzwierciedlenia grup obrońców praw człowieka w obecnym środowisku globalnym, zwłaszcza tych, którzy zajmują się prawami kobiet i społeczności LGBTQI+, jak również obrońców gruntów, środowiska i praw ludności rdzennej, oraz szczególnych zagrożeń, na które narażone są te grupy;

58. podkreśla, że zmieniając wytyczne, należy również rozszerzyć zakres zaangażowania UE w sprawy obrońców praw człowieka poza tradycyjnych rozmówców w stolicach, tak aby objąć nim osoby i grupy z obszarów, do których trudno się dostać, lub obszarów wiejskich oraz osoby zajmujące się obroną praw uchodźców i migrantów; uważa, że nadszedł czas, aby umożliwić szersze i bardziej innowacyjne podejście do pojęcia obrońców praw człowieka, które obejmuje bardziej płynne i tymczasowe grupy, w tym sygnalistów;

59. apeluje o włączenie do zmienionych wytycznych wskazówek dotyczących opracowania działań prowadzonych w środowiskach najbardziej wrogich obrońcom praw człowieka oraz środków służących rozwiązaniu strukturalnych lub systemowych problemów związanych z prawami człowieka;

60. wzywa do zamieszczenia w wytycznych specjalnej sekcji poświęconej wewnętrznemu wymiarowi działań UE na rzecz obrońców praw człowieka, w szczególności wizom dla bezpośrednio zagrożonych obrońców praw człowieka (i ich rodzin), relokacji i schronieniu, a także postępowaniu w przypadku transnarodowych zagrożeń dla obrońców praw człowieka ze strony państw trzecich; wzywa do włączenia specjalnej sekcji do rozdziału dotyczącego polityki w zakresie obrońców praw człowieka w rocznym sprawozdaniu Rady i ESDZ na temat praw człowieka i demokracji, poświęconej działaniom UE w tym zakresie;

61. uznaje, że cicha dyplomacja może być skutecznym narzędziem poprawy sytuacji niektórych obrońców praw człowieka w państwach trzecich; podkreśla jednak, że podmioty UE muszą głośno mówić o pilnych i poważnych przypadkach oraz znaleźć odpowiednią równowagę między dyplomacją prywatną i publiczną, zwłaszcza jeżeli cicha dyplomacja okaże się nieskuteczna; ubolewa w związku z tym, że Komisja w ograniczonym zakresie wykorzystuje publiczne oświadczenia, które mają przeważnie miękki wydźwięk i koncentrują się przede wszystkim na głośnych sprawach w zależności od szczebla i forum, na którym są wydawane; apeluje o rozważenie alternatywnych strategii komunikacyjnych lub rozwiązań w przypadkach, kiedy utrudnia się UE wydanie oświadczenia, w tym możliwości korzystania z mediów, mediów społecznościowych lub innych forów;

62. ubolewa, że lokalne strategie delegatur Unii są rzadko udostępniane publicznie, co utrudnia ocenę, czy i w jakim stopniu konsultowano się z lokalnym społeczeństwem obywatelskim i angażowano je w ich opracowywanie;

63. wzywa ESDZ i Komisję do usprawnienia komunikacji i zwiększenia przejrzystości we wdrażaniu wytycznych, np. w drodze publikacji wytycznych z 2020 r., lokalnych strategii wdrażania i innych odpowiednich dokumentów wewnętrznych, a także pełnego wykazu punktów kontaktowych delegatur Unii i ich danych kontaktowych;

64. wzywa do połączenia punktów kontaktowych ds. praw człowieka i obrońców praw człowieka w delegaturach UE oraz do ułatwienia dostępu do tych punktów obrońcom praw człowieka i innym podmiotom społeczeństwa obywatelskiego; nalega, aby zadania tych punktów zostały doprecyzowane i ukierunkowane wyłącznie na ich obowiązki związane z prawami człowieka;

65. z ubolewaniem zauważa, że w niektórych krajach, w których obrońcy praw człowieka są narażeni na szczególne ryzyko i niebezpieczeństwo w związku z prowadzeniem działalności, nie ma delegatur UE; jest zdania, że obecność delegatur UE w takich państwach trzecich ma zasadnicze znaczenie dla wdrożenia niniejszych wytycznych i skutecznego zaangażowania w indywidualne pilne i poważne sprawy dotyczące obrońców praw człowieka oraz inne działania lokalne; wzywa ESDZ, aby nadal analizowała możliwość obecności UE we wszystkich krajach, w których występują poważne obawy dotyczące praw człowieka;

66. wzywa do systematycznego i strategicznego monitorowania obserwacji procesów sądowych w celu poprawy ogólnej widoczności i wyników obserwacji procesów sądowych przez misje UE, a także do przyjęcia alternatywnych sposobów działania z myślą o wspieraniu obrońców praw człowieka podczas procesu sądowego, jeżeli obserwacja procesu jest niemożliwa; wzywa do obserwacji procesów sądowych nie tylko w przypadku symbolicznych spraw, ale również mniej widocznych i mniej znanych spraw przeciwko kryminalizowanym obrońcom praw człowieka;

67. wzywa do przetłumaczenia wytycznych na języki państw trzecich i do udostępnienia ich publicznie, w łatwo dostępnym sposób, na stronie internetowej każdej delegatury Unii;

68. wzywa ESDZ i Komisję do systematycznego konsultowania się z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego i obrońcami praw człowieka przed podjęciem jakiegokolwiek dialogu na temat praw człowieka, do zapewnienia autentyczności, dostępności i inkluzywnego charakteru tych konsultacji oraz do późniejszego przekazania informacji tym rozmówcom; ponadto wzywa ESDZ i Komisję do przyjęcia podejścia bardziej zorientowanego na wyniki w odniesieniu do indywidualnych przypadków i do podejmowania skutecznych działań następczych między poszczególnymi sesjami dialogów poświęconych prawom człowieka; wzywa do systematycznego włączania elementu społeczeństwa obywatelskiego do wszelkich dwustronnych lub regionalnych dialogów dotyczących praw człowieka; ponownie podkreśla potrzebę systematycznej i zdecydowanej reakcji UE na wszelkie akty represji wobec obrońców praw człowieka, które miały miejsce po ich udziale w wydarzeniach unijnych lub wynikały z kontaktów z rozmówcami z UE;

69. ponownie wzywa Radę do Spraw Zagranicznych do sformułowania corocznych konkluzji podsumowujących działania instytucji Unii i państw członkowskich na rzecz obrońców praw człowieka i określających strategiczne zobowiązania dotyczące obrońców praw człowieka podejmowane na najwyższym szczeblu; uważa, że 25. rocznica przyjęcia deklaracji ONZ w sprawie obrońców praw człowieka jest dla Rady szczególnie dobrym momentem, by publicznie potwierdzić jej zaangażowanie w sprawę obrońców praw człowieka i zaktualizować jej politykę w tym zakresie;

70. zachęca wysokiego przedstawiciela i wiceprzewodniczącego do przyjęcia, we współpracy z państwami członkowskimi i Parlamentem, corocznego wykazu państw będących przedmiotem zainteresowania i budzących poważne obawy w związku z trudną sytuacją obrońców praw człowieka, który będzie zmieniany stosownie do rozwoju sytuacji w terenie, co pozwoli między innymi na: 1) w pełni skoordynowaną praktyczną reakcję Drużyny Europy w terenie; 2) większy dostęp do zasobów, zwłaszcza do instrumentu finansowania Drużyny Europy, w celu zapewnienia ochrony w sytuacjach nadzwyczajnych oraz finansowania w dłuższym okresie z myślą o szerszym instytucjonalnym i strukturalnym kontekście praw człowieka; 3) lepsze monitorowanie praw człowieka na szczeblu lokalnym; 4) specjalne krajowe strategie wdrażania; i 5) dodatkowe zasoby na poziomie siedzib i delegatur;

o

o o

71. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji i wiceprzewodniczącemu Komisji / wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa.